

Prediction of children's behavioral problems based on mothers' parenting styles, emotional expressiveness, emotional control and ambivalence towards emotional expressiveness

M. Younesi Sinaki¹ & B. Dolatshahee^{2*}

1. Department of Clinical Psychology, Faculty of Literature, Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2*. Department of Psychology, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Aim: The purpose of this study was to determine relationship between parenting styles, emotional expressiveness, emotional control and ambivalence towards emotional expressiveness of mothers who have children with behavioral problems. **Methods:** Research method was descriptive-correlational and statistical population included all third to sixth grade students (nine to 12 years of age) in districts one, five and seven of the City of Tehran municipality. Five schools were chosen, namely, Aftab Azarin, Imam Musa Kazem, 13th Aban, Shahid Cheraghi and Kalam Mehr in the academic year of 2016-2017 (N=1743). Of these, 200 students (102 boys and 98 girls) who met entrance criteria were selected based on availability. Sample size was determined using Rhine's (1991) formula for sample size. Each child had earned a T score more than 63 on the Achenbach's Child Behavior Check List. The Alabama Parenting Questionnaire-Child Form (1991) was filled out by children, The King and Emmons's Emotional Expressive Questionnaire (1990), Roger and Neshhoever's Emotional Control Questionnaire (1987), and King and Emmons's Ambivalence Over Emotional Expressiveness Questionnaire (1990) were filled out by mothers. Correlations and regression analyses were used for data analysis. **Results:** The results indicated that the study variables were able to predict 20.8 % of the variance of children's behavioral problems ($F= 4.494, P= 0.0001$). In dimensions of parenting, father participation had the highest predictive power ($\beta= -0.194, P= 0.009$). In emotional expressiveness, negative emotional expressiveness component ($\beta= 0.162, P= 0.026$), in emotional control, the benign control component ($\beta= 0.200, P= 0.009$) and the ambivalence over positive emotional expressiveness were able to predict behavioral problems ($\beta=0.275, P= 0.003$). **Conclusions:** Since parenting styles, emotional expressiveness, emotional control and ambivalence over emotional expressiveness in mothers can be effective in predicting children's behavioral problems, these variables can be used in interventions to prevent and treat behavioral problems of these children and to teach mothers correct ways of expressing emotions.

Key words: *emotional expressiveness, parenting styles, ambivalence, behavioral problems*

Citation: Younesi Sinaki, M., & Dolatshahee, B. (2019). Prediction of children's behavioral problems based on mothers' parenting styles, emotional expressiveness, emotional control and ambivalence towards emotional expressiveness. *Quarterly of Applied Psychology*, 13(1): 7-31.

Received: 02 December 2017
Accepted: 12 July 2018

Corresponding author:
Dolatshahee@cwr.ac.ir

پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان بر مبنای سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران

ملیحه یونسی سینکی^۱ و بهروز دولتشاهی^{۲*}

۱. گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و علوم اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. گروه روان‌شناسی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران، ایران

چکیده

هدف: هدف پژوهش تعیین ارتباط میان سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران با مشکلات رفتاری کودکان بود. **روش:** روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه سوم تا ششم ۹-۱۲ ساله مقطع ابتدایی مناطق ۱، ۵ و ۷ شهر تهران از ۵ مدرسه آفتاب آذرین، امام موسی کاظم، ۱۳ آبان، شهید چراغی و کلام مهر به تعداد ۱۷۴۳ در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ بود. حجم نمونه بر اساس قاعده رین ۱۹۹۱، تعداد ۲۰۰ دانش‌آموز تعیین شد. سپس به روش در دسترس ۱۰۲ پسر و ۹۸ دختر که واجد ملاک‌های پژوهش بودند و نمره T بیشتر از ۶۳ را از سیاهه رفتاری کودک آخباخ ۱۹۷۹، کسب کرده بودند؛ انتخاب شدند. پرسشنامه ابعاد والدگری آلاباما نسخه کودک ۱۹۹۱، توسط کودکان و پرسشنامه ابرازگری هیجانی کینگ و امونز ۱۹۹۰، کنترل هیجانی راجر و نششور ۱۹۸۷ و دوسوگرایی در ابرازگری هیجانی کینگ و امونز ۱۹۹۰ توسط مادران تکمیل شد. برای تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که متغیرهای پژوهش قادرند که ۲۰/۸ درصد از واریانس مشکلات رفتاری کودکان را پیش بینی کنند ($F=4/494$ ، $P=0/001$). در ابعاد والدگری، مشارکت پدر قدرت پیش بینی بیشتری را داشت ($\beta=-0/194$ ، $P=0/026$)، در ابرازگری هیجان، مؤلفه ابراز هیجان منفی ($\beta=0/162$ ، $P=0/026$)، در کنترل هیجان مؤلفه مهار خوش خیم ($\beta=0/200$ ، $P=0/009$) و دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت نیز توانایی پیش بینی مشکلات رفتاری را داشتند ($P=0/275$ ، $\beta=0/003$). **نتیجه‌گیری:** از آنجا که سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان و کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران می‌تواند در پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان مؤثر باشد؛ بنابراین برای پیشگیری و درمان مشکلات رفتاری این کودکان می‌توان متغیرهای مذکور را نیز هدف قرار داد و سبک‌های والدگری و شیوه درست ابراز هیجان را به مادران آموخت.

کلیدواژه‌ها: ابرازگری هیجان، دوسوگرایی، سبک‌های والدگری، مشکلات رفتاری

استناد به این مقاله: یونسی سینکی، ملیحه، و دولتشاهی، بهروز. (۱۳۹۸). پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان بر مبنای سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران. فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۳(۴۹): ۳۱-۷.

دریافت مقاله: ۹۶/۰۹/۱۱
پذیرش مقاله: ۹۷/۰۴/۲۱

نویسنده مسئول:
Dolatshae@cwr.ac.ir

مقدمه

دوران کودکی از مهم‌ترین مراحل زندگی است که دوره "شدن" نامیده می‌شود؛ یعنی شخصیت انسان در این دوره شکل گرفته و این تحول کیفی در دوره‌های مختلف بعدی تکامل می‌یابد (کجباف، عریضی، امیری و کهنوجی، ۱۳۹۰). مشکلات رفتاری کودکان با رفتار و ارتباط منفی مادر در ارتباط است (اسبرن، نورمان، کریستینسن، رینولد دان، ۲۰۱۸). یکی از مشهورترین تقسیم‌بندی‌ها، توسط آخنباخ و رسکورلا ۲۰۰۱ انجام شده که اختلالات را به دو دسته درونی سازی^۱ و برونی سازی^۲ تقسیم کرده است. اختلالات درونی سازی، درون فردی و شامل مشکلاتی چون کناره‌گیری از تعامل‌های اجتماعی، بازداری، اضطراب و افسردگی است. در مقابل، اختلالات برونی سازی، الگوهای رفتاری سازش نایافته‌ای هستند که نشانه‌های آن در رفتارهای بیرونی کودک ظاهر می‌شود و نمایانگر عمل منفی کودک بر محیط بیرونی است و بیشتر بر افرادی که با کودک رابطه متقابل دارند؛ تأثیرگذار است و به‌صورت فزون‌کنشی، پرخاشگری، تضاد ورزی، نقض قواعد و قوانین اجتماعی ظاهر می‌شود (نقل از آقایی، عسگری و بیات ۱۳۹۴). دیدگاه تحول اجتماعی بر خانواده و سبک رفتاری والدین به‌عنوان عاملی اساسی تأکید دارد (شفیع پور، شیخی، میرزایی و کاظم نژاد، ۱۳۹۴). پژوهش‌ها به ارتباط با سوء رفتار با کودک و تعامل‌های منفی مادر-کودک اشاره کرده‌اند (خانجانی، امینی، مالک، هاشمی و امیری، ۱۳۹۳).

فریک^۳ ۲۰۰۳، در تعریف سبک والدگری به والدگری مثبت، تنبیه بدنی، نظارت ضعیف، اعمال اقتدار و آگاهی از برنامه یکدیگر اشاره می‌کند (نقل از مردانی سامانی، ۱۳۹۱). شواهد نشان می‌دهند که ویژگی‌های والدگری ارتباط مستقیم با ایجاد آمادگی در کودکان جهت مواجهه با چالش‌های هیجانی و اجتماعی دارند (فریک، کریستین و ووتن^۴، ۱۹۹۹؛ نقل از بورلاکا، ۲۰۱۶). یافته پژوهش ویلیامز، دگنان، پرز-ایدگار، هندرسون، روبین و پین (۲۰۰۹) نشان داد که انضباط خشن می‌تواند افزایش مشکلات رفتاری بیرونی سازی دختران را از دوران کودکی تا بزرگسالی پیش بینی کند.

ابرازگری هیجانی^۵ به نمایش بیرونی هیجان بدون توجه به ارزش مثبت یا منفی یا روش چهره‌ای، کلامی و حالت بدنی گفته می‌شود (کرینگ^۶، ۱۹۹۴؛ نقل از حسنی و شاه‌قلیان، ۱۳۹۳). کنترل

-
1. internalizing disorders
  2. externalizing disorders
  3. Frick
  4. Christian, Wootton
  5. emotional expressiveness
  6. Kring

هیجانی، گرایش به بازداری در ابراز پاسخ‌های هیجانی (راجر^۱ و نجاریان، ۱۹۸۹؛ نقل از حسنی و شاه‌قلیان، ۱۳۹۳) و دوسوگرایی^۲ در ابرازگری هیجانی نیز به صورت گرایش به ابراز هیجان داشتن ولی ناتوان از ابراز آن بودن، ابراز هیجان بدون تمایل واقعی و یا ابراز کردن و سپس پشیمان شدن از ابراز تعریف شده است (کینگ و امونز^۳، ۱۹۹۰؛ نقل از نصرالهی، مظاهری، دهقانی، کیامنش و جمهری، ۱۳۹۱). ابرازگری هیجان به‌طور مستقیم کودک را درگیر می‌کند و در تعاملات کودک می‌توان آن را به سادگی مشاهده کرد (هسکت، استلتر، پروفیت و نایس، ۲۰۱۲). برای نمونه، می‌توان به ابراز مکرر هیجان‌های غالب منفی والدین که به هیجان‌های مغلوب منفی، با گزارش‌های معلم از ضعف تنظیم و رفتارهای برونی سازی کودکان رابطه دارد (نقل از هسکت و همکاران، ۲۰۱۲) اشاره کرد. ابرازگری والدین، می‌تواند توانایی آن‌ها را در تفسیر معنای هیجان‌ها در موقعیت‌های مختلف افزایش دهد (نلسون، اوبرینا، کالکینسا، لرکسیا و مارکوویچ، ۲۰۱۱). آیزنبرگ^۴ ۲۰۰۵، در پژوهش خود دریافت که ابرازگری چهره‌ای مثبت و گرمی والدین درجه‌ای از لبخند زدن و خندیدن بر مشکلات بیرونی سازی کودکان میانجیگری می‌کند (نقل از دانکوب، هاویگرست و هولاندو فرانکلینگ، ۲۰۱۲).

مادر به‌عنوان عامل اصلی بیشترین تأثیر را در شکل‌دهی به شخصیت و رفتار کودک، ایجاد سازگاری و احساس امنیت او دارد؛ به همین دلیل مادر در رشد و تحول کودک و حتی در درمان مشکلات احتمالی کودک تأثیر به‌سزایی دارد (حسن پور، اصلانی و گودرزی، ۱۳۹۴). واکنش‌های مادر اعم از واکنش‌های عاطفی و هیجانی در برقراری ارتباط سازنده اجتماعی و بروز مشکلات رفتاری کودک نقش به‌سزایی ایفا می‌نماید (افلاطونیان، علم، محمدی پور نجیب و محمدزاده، ۱۳۹۳). در مطالعه مروری مشخص شد که عوامل متعددی مانند والدین بسیار کنترل‌گر، تنبیه‌های بدنی، والدین بسیار تکانشی با مشکلات درونی سازی کودکان (رژ، رومان، و ابا و اسماعیل ۲۰۱۷) و مشکلات برونی سازی کودکان با بی‌انضباطی مادران آن‌ها به‌طور مثبتی رابطه دارند (بورلاکا، ۲۰۱۶). کودکان والدینی که عامل‌های مشارکت را همچون همکاری با کودک، توجه به کودک و سایر ابعاد مثبت دارا بودند؛ سطوح پائین‌تری از مشکلات رفتاری را از خود نشان دادند (سانگای، آدامز و رایسلند، ۲۰۱۵). در پژوهشی از میان مهارت‌های والدگری، ابعاد ضعف نظارت و تنبیه جسمانی در تبیین مشکلات درونی سازی و ابعاد مشارکت و تنبیه جسمانی، در تبیین مشکلات برونی سازی کودکان، نقش پیش بینی کننده‌تری را نشان داد (ساطریان، طهماسیان و احمدی،

1. Roger & Najarian
2. ambivalence
3. King & Emmons
4. Eisenberg

۱۳۹۵). مؤلفه‌های مشارکت والدین و ضعف در نظارت پیش بینی کننده پرخاشگری و بیش‌فعالی در کودکان بود (نظری، کاکاوند و مشهدی فراهانی، ۱۳۹۴). همچنین در پژوهشی با آموزش والدین، مشکلات رفتاری کودکان به‌طور معناداری کاهش یافت (بلالی و آقاییوسفی، ۱۳۹۰). در پژوهش دیگری ارتباط میان ابراز هیجان والدین با رفتار برونی سازی و فهم هیجان کودک تایید شد (گرینبرگ، ۱۹۹۹؛ نقل از دانکوب، ۲۰۱۲). پژوهش چوی و سو (۲۰۱۵) نشان داد که دوسوگرایی در ابراز هیجان با پذیرش ادراک شده والدین، رابطه منفی و با طرد والدین و بهزیستی ذهنی رابطه مثبت دارد. پژوهش دیبایی، جان بزرگی و عارف نظری (۱۳۸۸) نیز رابطه مثبت دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران با اضطراب فرزندان دچار سرطان را نشان داد.

در هر جامعه سلامت کودکان و نوجوانان اهمیت ویژه‌ای دارد و توجه به بهداشت روانی آن‌ها کمک می‌کند تا از نظر روانی و جسمی سالم بمانند و نقش اجتماعی خود را بهتر ایفا کنند (خدام، مدانلو، ضیایی و کشتکار، ۱۳۸۸). یافته یکی از پژوهش‌ها که شامل ۵۲ پژوهش مقدماتی در ارتباط با میزان شیوع اختلال‌های رفتاری در کشورهای مختلف جهان بود؛ بیانگر آن است که میانگین شیوع ۱۵/۸ درصد است (نقل از نعمت‌اللهی و طهماسبی، ۱۳۹۳). در پژوهش ده ملایی، قاسم پور و موجولو (۱۳۹۷) نیز میزان کلی شیوع اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان دوره ابتدایی به‌شهر ۵/۵ درصد بود که از این میزان ۲/۴۲ درصد آن به دختران و ۳/۰۸ درصد نیز به پسران اختصاص داشت. بنابراین با توجه به اهمیت شیوع اختلالات رفتاری در کودکان، در پژوهش حاضر متغیرهای سبک‌های والدگری و ابراز هیجان مادران را به‌طور هم‌زمان میان دخترها و پسرهای مقطع ابتدایی شهر تهران برای آزمون فرضیه زیر انتخاب شد.

۱. مشکلات رفتاری کودکان بر مبنای سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابرازگری هیجان مادران قابل پیش بینی است.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی و جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه سوم تا ششم ۹-۱۲ ساله مقطع ابتدایی ۵ مدرسه از مناطق ۱، ۵ و ۷ شهر تهران به تعداد ۱۷۴۳ در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ بود. استیونس^۱ ۱۹۹۶، نسبت ۱۵ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده و میشل^۲ ۱۹۹۳، نسبت ۱۰ تا ۲۰ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده را توصیه می‌کنند (نقل از مایرز، گامست و گوارینو، ۲۰۰۶). رین ۱۹۹۱، برای تعیین حداقل حجم نمونه در تحلیل

1. Stevens
2. Mishel

رگرسیون فرمول $n > 50 + 8m$ را توصیه می‌کند که m تعداد متغیرهای پیش بین به همراه خرده مقیاس‌ها است (نقل از تاباخنیک و فیدل، ۲۰۰۷)؛ بنابراین حجم نمونه تعداد ۲۰۰ دانش‌آموز تعیین و به روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۰۲ پسر و ۹۸ دختر که واجد ملاک‌های پژوهش بودند و نمره T بیشتر از ۶۳ را از سیاهه رفتاری کودک آخبناخ ۱۹۷۹، کسب کرده بودند؛ از سه مدرسه دخترانه آفتاب آذرین منطقه ۱، امام موسی کاظم و ۱۳ آبان از منطقه ۵ و نیز دو مدرسه پسرانه شهید چراغی از منطقه ۵ و کلام مهر از منطقه ۷ انتخاب و تعداد ۴۱۰ پرسشنامه میان دانش‌آموزان و مادران آن‌ها توزیع شد. جهت محاسبه نمره T از فرمول $T = 10Z + 50$ استفاده و ابتدا نمره Z محاسبه شد. آن دسته از نمره‌های استاندارد که دارای توزیعی با میانگین صفر و انحراف معیار واحد ۱ هستند؛ به نمره‌های Z شهرت دارند. برای تبدیل نمره‌های خام به نمره‌های Z ، از آنجا که نمره Z معادل نمره خام X برابر با اختلاف نمره خام فرد با نمره میانگین تقسیم بر انحراف معیار است؛ بنابراین برای به دست آوردن نمره T ، نمره Z در ۱۰ ضرب و حاصل با ۵۰ جمع شد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل رضایت شرکت کنندگان، دامنه سنی ۹ تا ۱۲ سال برای کودکان، کسب نمره T بالاتر از ۶۳ در پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان آخبناخ ۱۹۷۹، زندگی مشترک والدین و در قید حیات بودن هر دو والد و ملاک‌های خروج از پژوهش شامل معلولیت‌ها، مصرف داروهای روان‌پزشکی و پرسشنامه‌های ناقص بود.

ابزار پژوهش

۱. سیاهه رفتاری کودک آخبناخ! این سیاهه ۱۱۳ سؤالی توسط آخبناخ ۱۹۷۹ تدوین شده است و با توجه به سؤال‌های باز پاسخ و چند قسمتی به ۱۲۰ سؤال افزایش می‌یابد و برای اولین بار در ایران توسط تهرانی دوست و زرگری نژاد در سال ۱۳۸۱ ترجمه و هنجاریابی و در این پژوهش از نسخه والد آن استفاده شده است. نسخه والد توسط والدین و یا فردی که سرپرستی کودک را بر عهده دارد؛ بر اساس وضعیت کودک در ۶ ماه گذشته تکمیل می‌شود. این سیاهه دارای ۸ خرده مقیاس اضطراب/ افسردگی شامل مواد ۱۲، ۱۴، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۴۵، ۵۰، ۵۲، ۷۱، ۹۱ و ۱۱۲، گوشه‌گیری/ افسردگی شامل مواد ۵، ۴۲، ۴۵، ۶۹، ۷۵، ۱۰۲، ۱۰۳ و ۱۱۱، شکایت‌های جسمی شامل مواد ۴۷، ۴۹، ۵۱، ۵۴، ۵۶a، ۵۶b، ۵۶c، ۵۶d، ۵۶e، ۵۶f، ۵۶g و در صورت امکان ۵۶h، مشکلات اجتماعی شامل مواد ۱۱، ۱۲، ۲۵، ۲۷، ۳۴، ۳۶، ۳۸، ۴۸، ۶۲، ۶۴ و ۷۹، مشکلات تفکر شامل مواد ۹، ۱۸، ۴۰، ۴۶، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۶، ۷۰، ۷۶، ۸۰، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۹۲ و ۱۰۰، مشکلات توجه (بی‌توجهی، بیش‌فعالی و تکانشگری) شامل مواد ۱، ۴، ۸، ۱۰،

1. Child Behavior Checklist

۱۳، ۱۷، ۴۱، ۶۱، ۷۸ و ۸۰، رفتار قانون شکنی شامل مواد ۲، ۲۶، ۲۸، ۳۹، ۴۳، ۶۳، ۶۷، ۷۲، ۷۳، ۸۱، ۸۲، ۹۰، ۹۶، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۵ و ۱۰۶ و رفتار پرخاشگری شامل مواد ۳، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۷، ۳۷، ۵۷، ۶۸، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۴، ۹۵، ۹۷ و ۱۰۴ است. مقیاس مشکلات رفتاری درونی سازی شده شامل گویه‌های خرده مقیاس‌های گوشه‌گیری/ افسردگی، شکایات جسمانی و مقیاس اضطراب/ افسردگی است. مقیاس مشکلات رفتاری برونی سازی شده شامل گویه‌های خرده مقیاس‌های رفتار قانون شکنی و رفتار پرخاشگری است. مقیاس مشکلات کلی شامل همه گویه‌ها به جز گویه‌های ۲ و ۴ است (نقل از مینایی، ۱۳۸۶). پاسخ به سؤال‌ها به صورت لیکرت ۳ گزینه‌ای از ۰ تا ۲ است. بدین ترتیب که نمره ۰ = هرگز در رفتار کودک وجود ندارد؛ نمره ۱ = گاهی وقت‌ها در کودک مشاهده می‌شود و نمره ۲ = بیشتر مواقع یا همیشه در رفتار کودک وجود دارد (آخنباخ و رسکورلا، ۲۰۰۱). ضرایب کلی اعتبار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۷ و با استفاده از اعتبار بازآزمایی ۰/۹۴ گزارش شده است (آخنباخ و رسکورلا، ۲۰۰۷). در هنجاریابی این سیاهه در جمعیت ایرانی، میزان اعتبار بازآزمایی و ضریب همسانی درونی با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های مشکلات رفتاری ۰/۵۸ و ۰/۸۳، مشکلات درونی سازی ۰/۴۸ و ۰/۸۶ و مشکلات برونی سازی ۰/۹۷ و ۰/۶۹ گزارش شده است (مینایی، ۱۳۹۰). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای مشکلات رفتاری کل، مشکلات درونی سازی و برونی سازی به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۲ و ۰/۸۳ به دست آمد.

۲. پرسشنامه والدگری آلاباما. این پرسشنامه ۴۵ گویه‌ای به وسیله فریک در سال ۱۹۹۱ تهیه شده و دارای سه نسخه گوناگون شامل والدین، فرزند و مصاحبه تلفنی با فرزند است. نسخه فرزندان آن در محدوده سنی ۶ تا ۱۸ سال به وسیله سامانی، خیر و صداقت (۱۳۸۹) برای استفاده در ایران ترجمه، انطباق فرهنگی و از نظر شاخص‌های روان‌سنجی بررسی شده است. این پرسشنامه دارای ۶ خرده مقیاس شامل والدگری مثبت گویه ۱ تا ۱۷، تنبیه بدنی گویه ۱۸ تا ۲۷، مشارکت پدر گویه ۲۸ تا ۳۴، اطلاع گویه ۳۵ تا ۳۷، اقتدار گویه ۳۸ تا ۴۱ و نظارت ضعیف گویه ۴۲ تا ۴۵ تشکیل شده است. نمره‌گذاری به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای است که برای گزینه‌های هرگز = ۱، به ندرت = ۲، بعضی مواقع = ۳، اغلب = ۴ و همیشه = ۵ در نظر گرفته می‌شود. نتایج مطالعه دادز، ماجین و فراسر (۲۰۰۳) در مورد ۸۰۲ کودک ۴ تا ۹ ساله در استرالیا نشان از کفایت روان‌سنجی این پرسشنامه داد و انسجام درونی قابل قبولی را از ۰/۶۳ تا ۰/۸ برای آن گزارش کردند. پایایی عوامل موجود در این پرسشنامه به شیوه بازآزمایی با فاصله زمانی یک هفته در دامنه ۰/۶۸ تا

۰/۸۹ و ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۹۳ قرار داشت (سامانی، ۱۳۸۹). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۷۹ به دست آمد.

۳. پرسشنامه ابرازگری هیجان^۱. این پرسشنامه ۱۶ گویه‌ای توسط کینگ و امونز (۱۹۹۰) ساخته شده و شامل سه زیرمقیاس ابرازگری هیجانی مثبت مواد ۱ تا ۷، ابراز صمیمیت مواد ۸ تا ۱۲ و ابرازگری هیجانی منفی مواد ۱۳ تا ۱۶ است که به شیوه لیکرت به پاسخ کاملاً موافق = ۵ و به پاسخ کاملاً مخالف = ۱ تعلق می‌گیرد. نمره بالاتر بیانگر ابرازگری هیجانی بالاتر است (یوسفی و خیم، ۱۳۸۹). کینگ و امونز (۱۹۹۰) ضریب آلفای کرونباخ را برای کل مقیاس و زیرمقیاس‌های ابراز هیجان مثبت، ابراز صمیمیت و ابراز هیجان منفی به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۴، ۰/۶۳ و ۰/۶۷ به دست آوردند (نقل از حسنی و شاهقلیان، ۱۳۹۳). در پژوهش دیگری ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۵، ۰/۵۹ و ۰/۶۸ محاسبه شد (رفیعی نیا و رسول زاده طباطبایی و آزاد فلاح، ۱۳۸۵). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۶۵، ۰/۶۰ و ۰/۶۸ به دست آمد.

۴. پرسشنامه کنترل هیجان^۲. راجر و نشوور (۱۹۸۷) ساختار اولیه این پرسشنامه ۵۶ ماده‌ای را تنظیم و راجر و نجاریان (۱۹۸۹) آن را بازنگری کردند. پرسشنامه مذکور دارای چهار خرده مقیاس بازداری هیجانی شامل مواد ۱ تا ۱۴، کنترل پرخاشگری ۱۵ تا ۲۸، نشخوار ۲۹ تا ۴۲ و کنترل خوش خیم مواد ۴۳ تا ۵۶ است (رفیعی نیا و همکاران، ۱۳۸۵). ضریب آلفای کرونباخ را رفیعی نیا و همکاران (۱۳۸۵) برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوار و کنترل خوش خیم به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۰، ۰/۷۶، ۰/۷۷ و ۰/۵۸ به دست آوردند. راجر و نجاریان (۱۹۸۹) همسانی درونی پرسشنامه را برای خرده مقیاس‌های بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوار و کنترل خوش خیم به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۷۹ گزارش کردند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۶۴ به دست آمد.

۵. پرسشنامه دوسوگرایی در ابراز هیجانی^۳. این مقیاس ۲۸ ماده‌ای توسط کینگ و امونز (۱۹۹۰) طراحی شده است که مواد ۱ تا ۱۶ آن مربوط به دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت همانند عشق و محبت و مواد ۱۷ تا ۲۸ آن مربوط به دوسوگرایی در ابراز استحقاق دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های مرتبط با حق به جانب بودن مانند خشم و حسادت است. روش نمره‌گذاری آن به شیوه لیکرت است که پاسخ هرگز = ۱ و پاسخ همیشه = ۵ نمره‌گذاری می‌شود. هیچ ماده معکوسی وجود ندارد؛ بنابراین شیوه نمره‌گذاری در کل مقیاس یکسان و نمره کل فرد از ۲۸ تا ۱۴۰ متغیر و نمره بالاتر بیانگر دوسوگرایی در ابراز هیجان بالاتر است. اعتبار مقیاس با استفاده از روش همسانی

1. Emotional Expressiveness Questionnaire
2. Emotional Control Questionnaire
3. Ambivalence over Emotional Expressiveness Questionnaire

درونی و محاسبه ضریب آلفای کرونیباخ بررسی شده و مقدار آن برای کل مقیاس و زیرمقیاس‌های دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت و دوسوگرایی در ابراز استحقاق به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۷ و ۰/۷۷ به دست آمده است (کینگ و امونز، ۱۹۹۰). رفیعی نیا و همکاران (۱۳۸۵) ضریب آلفای کرونیباخ را برای کل مقیاس و خرده مقیاس به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۷۷ به دست آوردند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونیباخ به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۷ و ۰/۷۲ به دست آمد.

شیوه اجرا. پس از کسب مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش شهر تهران و از مناطق ۱، ۵ و ۷، هماهنگی‌های لازم به منظور اجرای پژوهش در مدارس دخترانه و پسرانه انجام شد. انتخاب مدارس بر اساس مجوزهای اداره آموزش و پرورش برای ۳ منطقه بود. از بین مدارس مناطق، مدرسی که در دسترس بودند و حاضر به همکاری شدند؛ انتخاب و توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها از ۱۵ اسفند ۱۳۹۵ تا ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ طول کشید. در هر بار مراجعه با هماهنگی مدرسه جلسه‌ای برای دو یا سه کلاس در زمان‌های غیردرسی برای مادرها و دانش‌آموزان به صورت گروهی برگزار و هدف پژوهش و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها بیان و به آن‌ها در مورد رازداری و حفظ حریم خصوصی اطمینان داده شد. پس از کسب رضایت از آزمودنی‌ها، پرسشنامه‌های تأیید شده از سوی اداره کل آموزش پرورش، والدگری آلاباما بین کودکان و سایر پرسشنامه‌ها میان مادرها توزیع شد. در مجموع داده‌های ۲۰۰ پرسشنامه که توسط مادر و ۲۰۰ پرسشنامه که توسط کودک تکمیل شده بود؛ با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شد. بعد از حصول نتایج، جلسه‌ای برای ارائه گزارش در مدارس برگزار شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۱۰۲ پسر با میانگین سن ۱۰/۵۲ و انحراف معیار ۱/۱۲ و ۹۸ دختر با میانگین سنی ۱۰/۸۷ و انحراف معیار ۱/۱۳ در دامنه ۹ تا ۱۲ سال و مادرهای پسرها با میانگین سنی ۳۸/۷۷ و انحراف معیار ۱/۱۲، مادرهای دخترها با میانگین سنی ۳۸/۳۶ و انحراف معیار ۱/۱۳ در دامنه ۲۷ تا ۵۰ سال شرکت داشتند. ۲۱/۵ درصد کودکان در مقطع سوم (۴۳ نفر)، ۱۹/۵ درصد در مقطع چهارم (۳۹ نفر)، ۲۶/۵ درصد در مقطع پنجم (۵۳ نفر) و ۳۲/۵ درصد در مقطع ششم بودند (۶۵ نفر). ۵/۶ درصد مادرها دارای تحصیلات سیکل (۱۱ نفر)، ۳۵/۶ درصد دیپلم (۶۹ نفر)، ۱۲/۳ درصد فوق دیپلم (۲۴ نفر)، ۳۷/۴ درصد لیسانس (۲۴ نفر)، ۷/۲ درصد فوق لیسانس (۱۴ نفر) و ۲/۱ درصد دارای تحصیلات دکتری (۴ نفر) و همچنین ۶۹/۴ درصد مادرها (۱۳۶ نفر) خانه‌دار و ۳۰/۶ درصد مادرها (۶۴ نفر) شاغل بودند.

جدول ۱. ماتریس همبستگی مشکلات رفتاری کودکان و مؤلفه‌های والدگری مادران

متغیرها	درونی سازی	برونی سازی	کل مشکلات	والدگری مثبت	تنبیه بدنی
مشکلات درونی سازی	-				
مشکلات برونی سازی	۰/۴۳۲**	-			
کل مشکلات رفتاری	۰/۷۸۷**	۰/۸۳۸**	-		
والدگری مثبت	-۰/۰۴۵	-۰/۰۸۴	-۰/۰۶۸	-	
تنبیه بدنی	۰/۰۰۴	۰/۱۷۵*	۰/۱۵۴*	-۰/۱۴۳*	-
مشارکت پدر	-۰/۲۴۰**	-۰/۱۰۷	-۰/۱۷۵*	۰/۴۵۷**	-۰/۰۴۸
اطلاع	-۰/۰۱۵	-۰/۰۰۳	۰/۰۵۵	۰/۲۰۹**	۰/۲۳۳**
اقتدار	-۰/۰۰۶	۰/۰۸۹	۰/۰۷۰	-۰/۱۵۱*	۰/۲۸۴**
نظارت ضعیف	۰/۰۸۷	۰/۰۵۰	۰/۱۲۰	-۰/۰۳۱	۰/۱۷۲*

ادامه جدول ۱. ماتریس همبستگی مشکلات رفتاری کودکان و مؤلفه‌های والدگری مادران

متغیرها	مشارکت پدر	اطلاع	اقتدار	نظارت ضعیف
مشارکت پدر	-			
اطلاع	۰/۲۲۰**	-		
اقتدار	-۰/۰۰۸	۰/۱۰۱	-	
نظارت ضعیف	-۰/۰۴۹	۰/۰۳۳	۰/۳۳۴**	-

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

جدول ۱ نشان می‌دهد که عامل تنبیه بدنی با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان ($P = 0.029$) و مشکلات برونی سازی ($P = 0.013$) همبستگی مثبت و عامل مشارکت پدر با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان ($P = 0.013$) و مشکلات درونی سازی ($P = 0.001$) همبستگی منفی دارد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی مشکلات رفتاری کودکان و ابرازگری هیجان مادران

متغیرها	درونی سازی	برونی سازی	نمره کل	هیجان مثبت	ابراز صمیمیت	هیجان منفی	نمره کل
درونی سازی	-						
برونی سازی	۰/۴۳۲**	-					
نمره کل	۰/۷۸۷**	۰/۸۳۸**	-				
ابراز هیجان مثبت	۰/۰۲۷	۰/۰۱۴	۰/۰۹۷	-			
ابراز صمیمیت	-۰/۱۰۳	-۰/۲۶۹**	-۰/۲۲۱**	۰/۱۸۴**	-		
ابراز هیجان منفی	۰/۱۷۵*	۰/۲۳۵**	۰/۲۵۸**	۰/۲۲۸**	۰/۰۶۴	-	
ابراز هیجان کل	۰/۰۴۲	-۰/۰۱۸	۰/۰۶۴	۰/۷۷۹**	۰/۶۰۶**	۰/۵۹۱**	-

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که ابراز صمیمیت با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان ($P = 0.002$) و مشکلات برونی سازی ($P = 0.001$) همبستگی منفی و ابراز هیجان منفی با نمره کل مشکلات

رفتاری ($P= ۰/۰۰۰۱$) و مشکلات درونی سازی ($P= ۰/۰۱۳$) و برونی سازی ($P= ۰/۰۰۱$) همبستگی مثبت دارد.

جدول ۳. ماتریس همبستگی مشکلات رفتاری کودکان و کنترل هیجان مادران

متغیرها	درونی سازی	برونی سازی	نمره کل	بازداری	کنترل	نشخوار	مهاری	نمره کل
درونی سازی	-							
برونی سازی	۰/۴۳۲**	-						
نمره کل	۰/۷۸۷**	۰/۸۳۸**	-					
بازداری هیجان	۰/۰۷۰	۰/۱۴۴*	۰/۱۴۳*	-				
کنترل پرخاشگری	۰/۰۵۲	۰/۱۷۵*	۰/۱۳۴	۰/۳۸۱**	-			
نشخوار	۰/۱۹۲**	۰/۲۷۵**	۰/۲۸۲**	۰/۲۲۷**	۰/۳۱۱**	-		
مهاری خوش‌خیم	۰/۲۶۳**	۰/۱۹۸**	۰/۲۷۵**	۰/۲۷۰**	۰/۳۶۰**	۰/۴۵۹**	-	
نمره کل کنترل	۰/۲۱۳**	۰/۲۸۷**	۰/۳۰۴**	۰/۶۲۴**	۰/۶۹۵**	۰/۷۵۵**	۰/۷۴۸**	-

* $P < ۰/۰۵$ ** $P < ۰/۰۱$

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که بازداری هیجان با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان ($P= ۰/۰۴۴$) و مشکلات برونی سازی ($P= ۰/۰۴۱$) و از سوی دیگر کنترل پرخاشگری با مشکلات برونی سازی همبستگی مثبت دارد ($P= ۰/۰۱۳$). نشخوار، مهاری خوش‌خیم و نمره کل کنترل هیجان با نمره کل مشکلات رفتاری همبستگی مثبت ($P= ۰/۰۰۰۱$) و نشخوار با مشکلات درونی سازی ($P= ۰/۰۰۷$) و مشکلات برونی سازی ($P= ۰/۰۰۰۱$)، مهاری خوش‌خیم با مشکلات درونی سازی ($P= ۰/۰۰۰۱$) و مشکلات برونی سازی ($P= ۰/۰۰۵$) و نمره کل کنترل هیجان با مشکلات درونی سازی ($P= ۰/۰۰۲$) و مشکلات برونی سازی ($P= ۰/۰۰۰۱$) همبستگی مثبت دارد.

جدول ۴. ماتریس همبستگی مشکلات رفتاری کودکان و دوسوگرایی هیجان مادران

متغیرها	درونی سازی	برونی سازی	نمره کل	دوسوگرایی مثبت	دوسوگرایی استحقاق
درونی سازی	-				
برونی سازی	۰/۴۳۲**	-			
کل مشکلات رفتاری	۰/۷۸۷**	۰/۸۳۸**	-		
دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت	۰/۲۹۶**	۰/۲۷۴**	۰/۳۲۲**	-	
دوسوگرایی در ابراز هیجان استحقاق	۰/۱۳۶	۰/۰۷۰	۰/۰۹۶	۰/۴۶۷**	-
کل دوسوگرایی در ابراز هیجان	۰/۲۷۰**	۰/۲۲۵**	۰/۲۷۰**	۰/۹۱۶**	۰/۷۸۳**

* $P < ۰/۰۵$ ** $P < ۰/۰۱$

طبق جدول ۴، نمره کل دوسوگرایی و مؤلفه دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان و با مشکلات درونی ($P= ۰/۰۰۰۱$) و نمره کل دوسوگرایی با مشکلات برونی سازی ($P= ۰/۰۰۱$) و دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت ($P= ۰/۰۰۰۱$) همبستگی مثبت دارد.

جدول ۵. خلاصه الگوی پیش‌بینی مشکلات رفتاری بر اساس مؤلفه‌های سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابرازگری هیجان مادران

الگو	همبستگی	ضریب تعیین شده	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد	F
۱	۰/۵۱۸	۰/۲۶۸	۰/۲۰۸	۱۶/۶۰	۴/۴۹۴**

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

طبق نتایج جدول ۵، مؤلفه‌های سبک‌های والدگری، ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابرازگری هیجان مادران، قادر به پیش‌بینی ۲۰/۸ درصد از واریانس مشکلات رفتاری کودکان هستند ($P = 0.001$).

جدول ۶. ضرایب رگرسیون پیش‌بینی مشکلات رفتاری بر اساس مؤلفه‌های سبک‌های والدگری ابرازگری هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی هیجان مادران

الگو	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	t
	ضریب رگرسیونی (B)	خطای معیار	β
مقدار ثابت	-۲۶/۹۰۵	۲۴/۹۸۷	-۱/۰۷
والدگری مثبت	۰/۰۶۸	۰/۱۳۸	۰/۴۹۳
تنبیه بدنی	۰/۲۵۵	۰/۲۲۷	۱/۱۲
مشارکت پدر	-۰/۵۹۴	۰/۲۲۶	-۲/۶۲
اطلاع	۱/۳۳۴	۰/۸۰۴	۱/۶۶
اقتدار	-۰/۵۲۱	۰/۴۳۱	-۱/۲۰
نظارت ضعیف	۰/۴۴۹	۰/۲۸۱	۱/۵۹
دوسوگرایی در ابراز هیجان مثبت	۰/۴۲۸	۰/۱۴۰	۳/۰۴
دوسوگرایی در ابراز هیجان استحقاق	-۰/۲۳۶	۰/۱۸۸	-۱/۲۵
ابراز هیجان مثبت	۰/۳۶۴	۰/۲۷۵	۱/۳۲
ابراز صمیمیت	-۰/۶۳۵	۰/۳۹۳	-۱/۶۱
ابراز هیجان منفی	۰/۹۲۵	۰/۴۱۱	۲/۲۵
بازداری هیجان	-۰/۴۶۰	۰/۸۰۳	-۰/۵۷۳
کنترل پرخاشگری	-۰/۱۲۷	۰/۷۷۷	-۰/۱۶۴
نشخوار	۰/۳۴۴	۰/۶۵۲	۰/۵۲۸
مهار خوش‌خیم	۱/۸۹۲	۰/۷۱۳	۲/۶۵

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

از میان ابعاد والدگری، مشارکت پدر ($P = 0.009$) در ابراز هیجان، مؤلفه ابراز هیجان منفی ($P = 0.026$) در کنترل هیجان، مؤلفه مهار خوش‌خیم ($P = 0.009$) و دوسوگرایی در ابرازگری هیجان مثبت ($P = 0.003$) قادر به تبیین بخشی از واریانس مشکلات رفتاری کودکان هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد مؤلفه‌های والدگری، ابراز هیجان، کنترل هیجان و دوسوگرایی در ابراز هیجان مادران، قادر به پیش بینی و تبیین بخشی از واریانس مشکلات رفتاری کودکان است. نتایج با یافته‌های ویلیامز و همکاران (۲۰۰۹)، مک کوی و ریور (۲۰۱۱)، دانکوب و همکاران (۲۰۱۲)، سانگای و همکاران (۲۰۱۵)، بورلاکا (۲۰۱۶)، ساطوریان و همکاران (۱۳۹۵)، نظری و همکاران (۱۳۹۴) و شهیم (۱۳۹۲) همسو است. بورلاکا (۲۰۱۶) دریافت که اجتناب از تنبیه بدنی با تعداد کمتری علائم برونی سازی کودک مرتبط است. در واقع، شواهد نشان می‌دهد که جنبه‌های والدگری، مستقیماً با ایجاد آمادگی کودکان جهت مواجهه با چالش‌های هیجانی و اجتماعی در ارتباط هستند. در پژوهش سانگای و همکاران (۲۰۱۵)، نتایج نشان داد که سبک‌های والدینی در مشکلات رفتاری کودکان تأثیر دارد. کودکان والدینی که عامل‌های مشارکت را همچون همکاری با کودک، توجه به کودک و سایر ابعاد مثبت دارا بودند؛ سطوح پائین‌تری از مشکلات رفتاری را از خود نشان می‌دادند. شهیم (۱۳۹۲) در پژوهش خود نشان داد که از بین سبک‌های والدگری، در گروه چند فرزندی، مشارکت والدین با اختلال رفتاری رابطه منفی و تنبیه بدنی رابطه مثبت در گروه تک فرزندی می‌کند.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که والدینی که تعامل مناسبی با فرزندان خود ندارند و جهت مدیریت رفتاری کودکان، از برخوردهای انضباطی سخت و تنبیه بدنی استفاده می‌کنند؛ همانگونه ساطوریان و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود نشان دادند؛ باعث افزایش مشکلات رفتاری برونی سازی و درونی سازی می‌شوند. همچنین می‌توان گفت زمانی که والدین در رابطه با کودکان خویش از تنبیه‌هایی مانند داد و فریاد زدن، کتک زدن، حبس کردن در اتاق و سیلی زدن استفاده می‌کنند؛ موجب برانگیختگی خشم در کودک می‌شوند و کودکان رفتار را از والدین می‌آموزند و تقلید می‌کنند. مادران پرخاشگری که از تنبیه بدنی استفاده می‌کنند؛ به‌عنوان اولین الگوی در دسترس کودک، تأثیر به‌سزایی در رفتارهای پرخاشگرانه او دارند. زمانی که مادران در رو به رویی با شرایط، توان حل مساله را به شکلی قابل اطمینان ندارند و از واکنش‌های تند و تنبیه بدنی استفاده می‌کنند؛ باعث می‌شوند که کودک حس اطمینان نسبت به مادری را که با او وارد مشاجره سخت و تنبیه می‌شود؛ از دست بدهد و او نیز در برخورد با مسائل از روش‌های نابالغانه استفاده کند.

پژوهش‌ها رابطه میان ابرازگری والدین و رفتار پرخاشگری کودکان در محیط مدرسه را نشان دادند (مک کوی و ریور، ۲۰۱۵؛ هسکت، ۲۰۱۲؛ دانکوب، ۲۰۱۲) که به‌طور مشخص، کودکان والدینی که به‌طور مکرر بیشتر هیجان‌های منفی و کمتر هیجان‌های مثبت ابراز می‌کنند؛ توسط معلمان به‌عنوان کودکان پرخاشگرتر ارزیابی شده‌اند (فاستر، ریس وبر و کوهن، ۲۰۰۷؛ نقل از هسکت، ۲۰۱۲). نتایج پژوهش مک کوی و ریور (۲۰۱۵) نشان داد که حالت منفی زیادتر مراقب

و نیز تنظیم هیجان کمتر کودک به‌طور مستقل تعداد بیشتری از مشکلات رفتاری درونی سازی در کودکان را پیش بینی می‌کند.

در تبیین این یافته‌ها همخوان با پژوهش‌های زیر می‌توان گفت ابرازگری مادران، کودکان را در معرض هیجان‌های متعدد قرار می‌دهد که می‌تواند توانایی آن‌ها را در تفسیر معنای هیجان‌ها در موقعیت‌های مختلف افزایش دهد (نقل از نلسونا و همکاران، ۲۰۱۱). همچنین ابرازگری هیجان مرتبط با رفتار اجتماعی والدین است که به‌طور مستقیم کودک را درگیر می‌کند و در تعاملات کودک می‌توان به سادگی مشاهده کرد و به زمینه هیجانی که در آن کودکان اجتماعی می‌شوند کمک می‌کند (نقل از هسکت، ۲۰۱۲). مادرانی که در ابرازگری هیجان دچار ناکارآمدی هستند؛ نمی‌توانند متناسب با موقعیت، هیجان مثبت یا منفی و یا صمیمیت خود را ابراز کنند. ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت در افراد، با ارتباط بین فردی و مشکلات بین فردی رابطه دارد. پایین بودن ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت، ناشی از برقراری ارتباط بین فردی ضعیف با دیگران و مشکلاتی مانند سردی/دوری‌گزینی و عدم ابرازگری هیجانی در عملکرد اجتماعی است (مامرستگ، ۲۰۱۱؛ نقل از مهدوی، ۱۳۹۵). والدینی که عاطفه منفی تر نشان می‌دهند کودکانی دارند که مشکلاتی در تطبیق دارند. تجربه رعایت کردن والدین در تبادلات هیجان منفی مناسب می‌تواند به کودکان آموزش دهد که چطور با هیجان‌هایی مانند خشم، ترس یا غمگینی مقابله کند (نقل از هسکت، ۲۰۱۲).

بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری کرد که زمانی که مادران ابراز صمیمیت بیشتر و هیجان‌های منفی کمتری نسبت به کودکان‌شان ابراز می‌کنند؛ مشکلات رفتاری در کودکان کمتر می‌شود. هر قدر ابراز صمیمیت بیشتر باشد؛ کودک در محیط خانواده احساس امنیت و اعتماد بیشتری می‌کند که موجب ثبات روانی و آرامش کودک می‌شود؛ اما ابراز هیجان منفی مانند آشفتگی، غم، تنفر، احساس آسیب‌پذیری مانند ترس و ملامت کودک توسط مادران منجر به ایجاد احساسات منفی مانند عدم پذیرش، خوب و دوست داشتنی نبودن، تحقیر شدن می‌شود که می‌تواند زمینه ساز مشکلات درونی و بیرونی شود.

نحوه ابراز هیجان منفی به‌صورت رفتار ظاهر می‌شود که هر لحظه بر تعامل‌های اعضای خانواده به‌ویژه مادر- کودک تأثیر می‌گذارد و می‌تواند منجر به رفتارهای ناپخته و ناسازگارانه کودک شود. خشم مکرر یا خشونت مادر، کودکان را بیش از حد برانگیخته می‌کند؛ به دین ترتیب آن‌ها را از یادگیری در مورد ابراز کردن هیجان‌های‌شان باز می‌دارد (نقل از نلسونا و همکاران، ۲۰۱۱) و لذا می‌توان گفت که می‌تواند موجب خشم به خود به‌صورت افسردگی، انزوا و کناره‌گیری و یا خشم

---

1. Mommersteeg

به دیگری را شود. پژوهش‌ها نشان دادند که کنترل خوش خیم و برون‌گرایی، خصومت کلامی با متهور بودن، همبستگی منفی و کنترل پرخاشگری و تکانشگری با کنترل خوش خیم، همبستگی مثبت دارد (نقل از رفیعی نیا و همکاران، ۱۳۸۵). به همین جهت اغلب آرام کردن کودکی که ناراحت است؛ توسط اینگونه مادران مشکل است؛ چرا که به‌طور مثال در ایجاد یک حس همدلانه برای کودک ناتوانند و همین مساله باعث می‌شود در کودک احساس درک نشدن ایجاد شود؛ به این ترتیب مشکلات رفتاری در کودک شکل می‌گیرد.

همچنین می‌توان به نتایج پژوهش چوی و سو (۲۰۱۵) و دیبایی و همکاران (۱۳۸۸) اشاره کرد. بون اوی (۲۰۱۳) نیز رابطه مثبت بین دوسوگرایی در ابراز هیجان و آشفتگی، اضطراب و افسردگی گزارش کرده است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان همخوان با پژوهش‌های زیر عنوان کرد که این نوع ابراز هیجان الگوهای ناسازگارانه‌ای از حل مساله و حل تضاد برای کودکان به‌وجود می‌آورد و آن‌ها را دچار مشکلات رفتاری می‌کند. دوسوگرایی در ابراز هیجان، نشانه ابرازگری پایین و تعارض بالا است و با افسردگی، اضطراب، بزه، نیز مقیاس‌های دیگر پریشانی و گزارش علائم و کنترل کردن ابرازگری خود گزارش شده رابطه دارد (کینگ و امونز، ۱۹۹۰؛ نقل از بون اوی، ۲۰۱۳). مادران دوسوگرا در ابراز هیجان با توجه به نتایج پژوهش‌های مذکور که نشان دادند دوسوگرایی در ابراز هیجان با سطوح افسردگی و اضطراب رابطه دارد می‌توانند موجب انزوا، گوشه‌گیری، اضطراب و افسردگی و به‌صورت کلی مشکلات درونی سازی کودکان شوند.

در یک جمع‌بندی، باید به آگاهی و مهارت والدین به‌ویژه مادران در سبک‌های والدگری و نیز نحوه ابراز هیجان‌شان توجه داشت. چرا که اگر مشکلاتی در این زمینه در مادران وجود داشته باشد؛ تربیت و رشد کودک را تحت تاثیر بدکارکردی خود قرار می‌دهد و نتایج نگران‌کننده‌ای برای کودکان به بار می‌آورد که تا بزرگسالی تداوم می‌یابد. شناسایی این متغیرها در مادران کمک شایانی بر کنترل و درمان مشکلات رفتاری کودکان می‌کند. بنابراین با آموزش مادران می‌توان در کاهش مشکلات رفتاری کودکان آن‌ها و در نتیجه سلامت افراد جامعه گامی بسزا برداشت.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر جامعه آماری آن بود که اجرا و بررسی متغیرهای پژوهش محدود به سه منطقه شهر تهران و سنین ۹-۱۲ سال شد. همچنین لازم است به‌واسطه تفاوت‌های فرهنگی-اجتماعی در تعمیم نتایج احتیاط شود. به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های بعدی مشکلات رفتاری کودکان در کل شهر تهران و دیگر مناطق کشور با توجه به فرهنگ‌های گوناگون بررسی و پژوهش‌هایی جهت بررسی تأثیر نحوه ابراز هیجان مادران و پدران به‌طور همزمان انجام شود. برگزاری جلسه‌های آموزشی در مدارس برای مادران جهت بررسی علل مشکلات رفتاری کودکان و آگاه کردن و افزایش مهارت مادران در سبک‌های والدگری و نحوه ابراز هیجان نیز از جمله پیشنهادهای کاربردی این پژوهش است.

سیاسگزاری

از مسئولان آموزش و پرورش مناطق ۱، ۵ و ۷، مدیران و معلمان مدارس و همچنین از دانش‌آموزان و مادرانی که در انجام این پژوهش یاری رسانده‌اند؛ تشکر و قدردانی می‌شود. مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد نویسنده اول در رشته روان‌شناسی بالینی است.

منابع

- آقایی، الهه، عسگری، علی، و بیات، مریم. (۱۳۹۴). مقایسه اثربخشی بازی درمانگری کودک محور و بازی درمانگری والدینی بر کاهش نشانه‌های اختلال‌های برونی سازی شده در کودکان. *فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۶(۲): ۱۲۷-۱۰۶.
- افلاطونیان، بهناز، علم، مهین، محمدی پور نجیب، طاهره، و محمدزاده، مریم. (۱۳۹۳). بررسی و مقایسه مشکلات رفتاری کودکان ۷-۹ سال بر حسب مادران شاغل و خانه‌دار در شهر کرمان. *مجله بهداشت و توسعه*، ۳(۲): ۹۴-۱۰۴.
- بلالی، رقیه، و آقاییوسفی، علیرضا. (۱۳۹۰). اثربخشی برنامه آموزش والدین بر کاهش مشکلات رفتاری کودکان. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۵(۴ پیاپی ۲۰): ۷۳-۵۹.
- حسن پور، افسانه، اصلانی، فرشید، و گودرزی، زهره. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش مهارت‌های عاطفی به مادران در کاهش دلبستگی ناایمن و مشکلات رفتاری دانش‌آموزان مقطع دبستان شهر اصفهان. *مجله تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۳(۴): ۶۳۰-۶۲۵.
- حسینی، جعفر، و شاهقلیان، مهناز (۱۳۹۳). ابرازگری هیجانی، کنترل هیجانی و دوسوگرایی در ابراز هیجان در دختران فراری و بهنجار. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۵(۱): ۱۳۳-۱۱۸.
- خانجانی، زینب، امینی، سعیده، مالک، ایوب، هاشمی، تورج، و امیری، شاهرخ. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش مدیریت والدین بر بهبود نشانگان اختلال نارسایی توجه فزون کنشی در کودکان. *مجله روان‌شناسی تحولی*، ۱۰(۳): ۳۲۰-۳۱۱.
- خدا، حمیرا، مدانلو، معصومه، ضیایی، طیبه، و کشتکار، عباسعلی. (۱۳۸۸). اختلالات رفتاری و برخی عوامل مرتبط با آن در کودکان سن مدرسه شهر گرگان. *پژوهش در حیطه پرستاری*، ۴(۲): ۳۷-۲۹.
- ده ملائی، حلیمه، قاسم پور، فائزه، و موجرلو، آرزو. (۱۳۹۷). بررسی میزان شیوع اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان دختر و پسر دبستانی شهرستان بهشهر در سال تحصیلی ۹۷-۹۶. *تحقیقات جدید در علوم انسانی*، ۱۱(۱ و ۲): ۱۳۸-۱۲۳.
- دیبايي، شیدا، جان بزرگی، مسعود، و عارف نظری، مسعود. (۱۳۸۸). بررسی رابطه دوسوگرایی و کنترل هیجانی مادران با اضطراب فرزندان مبتلا به سرطان و نقش تعدیل‌کنندگی جنس. *فصلنامه پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، ۳(۱): ۶۵-۵۵.

رفیعی نیا، پروین، رسول زاده طباطبایی، سید کاظم، و آزاد فلاح، پرویز. (۱۳۸۵). رابطه سبک‌های ابراز هیجان با سلامت عمومی در دانشجویان. *مجله روان‌شناسی، ویژه‌نامه انگیزش و هیجان*، ۱۰(۱): ۳۷-۱۰۵-۸۴.

ساطوریان، سید عباس، طهماسبیان، کارینه، و احمدی، محمدرضا. (۱۳۹۵). نقش ابعاد والدگری و رابطه والد-کودک در مشکلات رفتاری درونی سازی شده و برونی سازی شده کودکان. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۲(۴): ۶۸۳-۷۰۵.

سامانی، سیامک، خیر، محمد، و صداقت، زینب. (۱۳۸۹). سبک‌های والدگری در الگوهای مختلف خانواده در مدل فرایند و محتوای خانواده. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۶(۲): ۱۷۴-۱۶۱.

شفیع پور، سیده زهرا، شیخی، علی، میرزایی، مهشید، و کاظم نژاد لیلی، احسان. (۱۳۹۴). سبک‌های فرزند پروری و ارتباط آن با مشکلات رفتاری کودکان. *مجله پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۲۵(۱): ۴۹-۵۶.

شهیم، سمیرا. (۱۳۹۲). *رابطه سبک‌های والدگری و اختلالات رفتاری در فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند و چند فرزند*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه آزاد واحد مرودشت.

غباری بناب، باقر، پرند، اکرم، خان‌زاده فیروز جاه، عباسعلی حسین، مولای، گیتا، و نعمتی، شهروز. (۱۳۸۸). میزان شیوع مشکلات رفتاری دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر تهران، پژوهش در حیطه کودکان/استثنایی، ۹(۳): ۲۳۸-۲۲۳.

کجباف، محمدباقر، عریضی، حمیدرضا، امیری، شعله، و کهنوجی، رخساره. (۱۳۹۰). اثربخشی خانواده‌درمانی شناختی-رفتاری بر مشکلات رفتاری کودکان خانواده‌های در معرض طلاق، دو فصلنامه علمی پژوهشی *روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۳(۴): ۸-۱.

مردانی سامانی، زهرا. (۱۳۹۱). *نقش واسطه‌گری مشکلات رفتاری کودک در رابطه بین سبک‌های والدگری و استرس والدگری کودکان ۴-۶ ساله مهدکودک‌های شهر شیراز*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت. مهدوی، الناز، و منشی، غلامرضا. (۱۳۹۵). مقایسه ناگویی و ابرازگری هیجانی در بیماران مبتلا به نارسایی عروق کرونر قلب و افراد سالم. *دو ماهنامه علمی-پژوهشی فیض*، ۲۰(۳): ۲۶۶-۲۶۰.

مینایی، اصغر. (۱۳۸۶). بررسی ساختار عاملی سؤال‌های سندرمی سیاهه رفتاری کودک (CBCL) با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی. *روان‌شناسی تربیتی*، ۷(۱): ۱۱۴-۹۳.

مینایی، اصغر. (۱۳۹۰). *کتابچه راهنمای فرم‌های سن مدرسه، نظام سنجش مبتنی بر تجربه آخنباخ*. تهران: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش.

پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان بر مبنای سبک‌های والدگری...

- نصرالهی، بیتا، مظاهری، محمدعلی، دهقانی، محسن، کیامنش، علیرضا، و جمهری، فرهاد. (۱۳۹۱). مقایسه گوش به زنگی و دوسوگرایی در ابراز هیجان در بیماران مبتلا به دردهای مزمن عضلانی-اسکلتی با گروه غیر بیمار. *مجله روان‌شناسی*، ۶۴(۴): ۳۳۹-۳۵۴.
- نظری، فاطمه، کاکاوند، علیرضا، و مشهدی فراهانی، ملکه. (۱۳۹۴). رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با شیوه‌های فرزند پروری مادران و اختلال‌های بیرونی شده فرزندانشان. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، سال ۲۹ (پیاپی ۳۴): ۱۱۵-۱۳۵.
- نعمت‌اللهی، مریم، و طهماسبی، سیامک. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های سازگاری به والدین بر کاهش مشکلات رفتاری کودکان. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۰(۲): ۱۷۴-۱۵۹.
- یوسفی، علیرضا، و خیام نکویی، زهره. (۱۳۸۹). مبانی آموزش‌های شناختی-رفتاری و کاربرد آن در بهبود بیماری‌های مزمن. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه توسعه آموزش)*، ۱۰(۵): ۷۹۲-۸۰۰.

References

- Achenbach, T. M., & Rescola, L.A. (2001). *Manual for the ASEBA school age: Form & profiles*. Burlington, VT: University of Vermont. Research Center for Children, Youth & Families.
- Achenbach, T.M. & Rescorla, L.A. (2007). *Multicultural understanding of child and adolescent psychopathology: Implications for mental health assessment*. New York: Guilford Press.
- Boon Ooi, L. (2013). Ambivalence over emotional expression and symptom attribution are associated with self-reported somatic symptoms in Singaporean school adolescents. *Asian Journal of Social Psychology*, 16(3): 169-80.
- Burlaka, V. (2016). Externalizing behaviors of Ukrainian children: The role of parenting. *Child Abuse & Neglect*, 54(1): 23-32.
- Choi, J. Y., Suh, K. H. (2015). Ambivalence over emotional expressiveness and interpersonal anxiety. *Korean Journal of Health Psychology*, 20(1): 175- 191.
- Dadds, M. R., Maujean, A., & Fraser, J. A. (2003). Parenting and conduct problems in children: Australian data and psychometric properties of the Alabama Parenting Questionnaire. *Australian Psychologist*, 38(2): 238-241.
- Duncombe, M.E., Havighurst, S.S., Holland, K.A., Frankling, E.J. (2012). The contribution of parenting practices and parent emotion factors in children at risk for disruptive behavior disorders. *Child Psychiatry & Human Development*, 43(5): 715-733.
- Esbjörn, B.H., Normann, N., Christiansen, B.M., & Reinholdt-Dunne, M.L. (2018). The efficacy of group metacognitive therapy for children (MCT-c) with generalized anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 53(1): 16-21.
- Haskett, M.E., Stelter, R., Proffit, K., Nice, R., (2012). Parent emotional expressiveness and children's self-regulation: Associations with abused children's school functioning. *Child Abuse & Neglect*, 36(4): 296-307.

- King, L. A., Emmons, R.A. (1990). Conflict over emotional expression: Psychological and physical correlates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(1): 864-77.
- McCoy, D.C., and Raver, C.C. (2011). Caregiver emotional expressiveness, child emotion regulation, and child behavior problems among head start families. *Journal of social Development*, 20(4): 741-761.
- Meyers, L.S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2006). *Applied multivariate research, design and interpretation*. London: Sage publication.
- Nelsona, J.A., O'Brien, M., Calkins, S.D., Leerkesa, E.M., Marcovitchb, S., Blankson, A.N., (2011). Maternal expressive style and children's emotional development. *Infant and Child Development*, 21(3): 267-286.
- Roger, D., & Najarian, B. (1989). The construction and validation of a new scale for measuring emotion control. *Personality and Individual Differences*, 10(8): 845-853.
- Roger, D., & Nesselrover, W. (1987). The construction and preliminary validation of a scale for measuring emotional control. *Personality and Individual Differences*, 8(4): 527-534.
- Rose, J., Roman, N., Mwaba, K., & Ismail, K. (2017). The relationship between parenting and internalizing behaviours of children: a systematic review. *Early Child Development and Care*, 17(2): 1-19.
- Sangawi, H., Adams, J., & Reissland, N. (2015). The effects of parenting styles on behavioral problems in primary school children: a cross-cultural review. *Asian Social Science*. 11(2): 171-186.
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2007). *Using Multivariate Statistics*. 5th ed. Boston, US: Pearson Education Inc.
- Williams, R.L., Degnan, K.A., Perez-Edgar, K.E., Henderson, H.A., Rubin, K.H., Pine, D.S., Steinberg, L., Fox, N.A., (2009) Impact of behavioral inhibition and parenting style on internalizing and externalizing problems from early childhood through adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 37(8): 1063-1075.

***

پرسشنامه دوسوگرایی در ابراز هیجان

همیشه	غالباً	گاهی	بند ن:	ب ۳	عبارت‌ها
۴	۳	۲	۱	۰	۱. اغلب حس می‌کنم که قادر نیستم به دیگران بگویم که آن‌ها واقعاً چقدر برای من ارزش دارند.
۴	۳	۲	۱	۰	۲. می‌خواهم کسی را که دوست دارم به او بگویم؛ اما پیدا کردن کلمه‌های مناسب برایم دشوار است.
۴	۳	۲	۱	۰	۳. اغلب دوست دارم احساسم را به دیگران نشان دهم؛ ولی انگار چیزی مانع می‌شود.
۴	۳	۲	۱	۰	۴. مایلم درباره مشکلاتم با دیگران صحبت کنم؛ ولی گاهی درست نمی‌توانم این کار را انجام دهم.
۴	۳	۲	۱	۰	۵. سعی می‌کنم که عمیق‌ترین ترس‌ها و احساساتم را مخفی نگه دارم؛ اگرچه گاهی دلم می‌خواهد که آن‌ها را به دیگران نشان بدهم.
۴	۳	۲	۱	۰	۶. می‌خواهم هیجان‌هایم را صادقانه ابراز کنم؛ ولی می‌ترسم که این باعث شرمندگی یا زبان من شود.
۴	۳	۲	۱	۰	۷. اغلب نمی‌توانم خودم را متقاعد کنم که احساس واقعی‌ام را بیان کنم.
۴	۳	۲	۱	۰	۸. پیدا کردن کلمه‌های مناسب که به دیگران نشان بدهم که واقعاً چه احساسی دارم؛ دشوار است.

۹. مایلم عواطفم را بیشتر به صورت بدنی نشان دهم؛ اما می‌ترسم که دیگران اشتباه برداشت کنند.
۱۰. دوست دارم وقتی کارها مطابق برنامه پیش نمی‌روند؛ ناامیدی‌ام را بروز دهم اما نمی‌خواهم که فردی آسیب‌پذیر به نظر برسم.
۱۱. سعی می‌کنم؛ هنگامی که با دیگران هستم احساسات منفی‌ام را پنهان کنم؛ هرچند می‌دانم این رفتار با نزدیکانم غیرمنصفانه است.
۱۲. مایلم در واکنش‌های هیجانی‌ام طبیعی‌تر عمل کنم؛ اما به نظر می‌رسد که نتوانم آن را انجام دهم.
۱۳. سعی دارم به دیگران نشان بدهم که آن‌ها را دوست دارم؛ اگرچه گاهی ترس دارم از اینکه مبادا به نظر آن‌ها من فردی ضعیف یا حساس باشم.
۱۴. سعی می‌کنم که همواره لبخندی به لب داشته باشم برای اینکه خودم را شادتر از آنچه واقعاً هستم به دیگران نشان بدهم.
۱۵. می‌توانم زمانی را به یاد بیاورم که اپکاش به بعضی افراد گفته بودم که من واقعاً چقدر به آن‌ها علاقه‌مند بودم.
۱۶. سعی می‌کنم که دیگران را نگران نکنم؛ گرچه گاهی آن‌ها باید حقیقت را بدانند.
۱۷. بعد از اینکه خشمم را به کسی نشان می‌دهم؛ این امر یک مدت طولانی مرا آزار می‌دهد.
۱۸. پس از آنکه خشمم را به کسی نشان می‌دهم؛ احساس گناه می‌کنم.
۱۹. سعی می‌کنم خشمم را سرکوب کنم؛ ولی دوست دارم؛ دیگران بفهمند که من چه احساسی دارم.
۲۰. نگرانم که اگر هیجان‌های منفی مانند ترس و خشم از خود نشان دهم؛ دیگران مرا تأیید نکنند.
۲۱. وقتی خشمگینم به فکرم خطور می‌کند؛ واکنش نشان دهم؛ ولی سعی می‌کنم این کار را نکنم.
۲۲. وقتی کسی مرا می‌رنجاند؛ سعی می‌کنم که بی‌تفاوت به نظر برسم حتی اگر بخواهم به او بگویم که چه احساسی دارم.
۲۳. سعی می‌کنم همیشه عواطفم را کنترل کنم؛ حتی اگر گاهی مایل باشم که احساساتی عمل کنم.
۲۴. سعی می‌کنم از اخم کردن اجتناب کنم؛ حتی وقتی که احساس می‌کنم که به این کار تمایل دارم.
۲۵. سعی می‌کنم که از خشمگین شدن نسبت به والدینم پرهیز کنم؛ حتی اگر گاهی تمایل به این کار داشته باشم.
۲۶. سعی دارم پس از انجام یک اشتباه عذرخواهی کنم؛ اما نگرانم که مبادا فردی نالایق تصور شوم.
۲۷. سعی می‌کنم که حسادت‌م را راجع به دوستم کنترل کنم؛ حتی اگر تمایل داشته باشم که او ناراحتی‌ام را بدانند.
۲۸. وقتی به انجام برخی کارها واقعاً افتخار می‌کنم؛ می‌خواهم که به دیگران بگویم ولی می‌ترسم از خود راضی تصور شوم.

***

پرسشنامه کنترل هیجان

غلط	درست	عبارت‌ها
۰	۱	۱. وقتی کسی مرا ناراحت می‌کند؛ سعی می‌کنم که احساساتم را مخفی کنم.
۰	۱	۲. اگر کسی مرا هل بدهد؛ من نیز او را هل می‌دهم.
۰	۱	۳. چیزهایی که مرا ناراحت یا عصبانی کند تا مدت‌ها پس از آن به خاطر می‌آورم.
۰	۱	۴. به ندرت احساس زودرنجی می‌کنم.
۰	۱	۵. اغلب در عبور از خیابان ریسک می‌کنم.
۰	۱	۶. تشخیص اینکه من در برخی امور هیجان زده هستم یا نه برای دیگران دشوار است.
۰	۱	۷. اغلب چیزهایی را می‌گویم یا کارهایی را انجام می‌دهم که بعداً پشیمان می‌شوم.
۰	۱	۸. آرام کردن افرادی که ناراحت‌اند برای من مشکل است.
۰	۱	۹. معمولاً کینه‌ای به دل نمی‌گیرم وقتی چیزی گذشت؛ گذشته است و دیگر در مورد آن فکر نمی‌کنم.
۰	۱	۱۰. هیچ کس از پس من بر نمی‌آید؛ حق همه را کف دستشان می‌گذارم (جواب همه را می‌دهم).
۰	۱	۱۱. وقتی چیزی مرا ناراحت کند؛ به جای آنکه آن را سرکوب کنم؛ ترجیح می‌دهم در مورد آن با کسی صحبت کنم.
۰	۱	۱۲. در چندین جر و بحث یا زد و خورد شرکت داشته‌ام.
۰	۱	۱۳. حتی از فکر کردن راجع به اموری که مرا در گذشته ناراحت کرده است؛ عصبانی می‌شوم.
۰	۱	۱۴. به آسانی آشفته نمی‌شوم.
۰	۱	۱۵. اگر در یک میزبان یا رستوران، به من سرویس بدی ارائه دهند؛ معمولاً جنجال به پا نمی‌کنم.

۱۶. اگر در حضور دیگران خبر بدی را دریافت نمایم؛ معمولاً سعی می‌کنم که احساسم را مخفی کنم.
۱۷. غالباً فکرم را راجع به چیزها تغییر می‌دهم.
۱۸. اگر ماشینی در حال عبور به من آب بپاشد؛ سر راننده داد می‌کشم.
۱۹. اگر کسی به من ضربه بزند؛ من نیز متقابلاً ضربه می‌زنم.
۲۰. به‌ندرت احساسم را در مورد چیزها نشان می‌دهم.
۲۱. اغلب چیزهایی را می‌گویم؛ بدون اینکه فکر کنم ممکن است دیگران را ناراحت کنم.
۲۲. اغلب حس می‌کنم در مورد چیزهایی که مرا عصبانی کرده‌اند؛ خیلی زیاد فکر می‌کنم.
۲۳. اگر خوشحالی غافلگیرکننده‌ای داشته باشم؛ بلافاصله خوشحالی‌ام را نشان می‌دهم.
۲۴. اغلب تمایل دارم که به دیگران نیش و کنایه بزنم.
۲۵. اگر ناراحت یا عصبانی شوم؛ معمولاً احساسم را بیان می‌کنم.
۲۶. اگر کسی چیز اهانت‌آمیزی به من بگوید؛ من هم به او چنین چیزی می‌گویم.
۲۷. اگر کسی بخواهد در یک صف، خارج از نوبت، جلوتر از من قرار بگیرد؛ معمولاً آن را نادیده می‌گیرم.
۲۸. معمولاً می‌توانم به سرعت از سر برخی امور بگذرم و پس از یک مجادله دوباره دوستانه عمل کنم.
۲۹. علائق من به سرعت تغییر می‌کنند.
۳۰. من از ابراز احساساتم خجالت‌زده نمی‌شوم.
۳۱. اگر حادثه‌ای را ببینم یا بشنوم؛ وقوع حوادث مشابهی را برای خود یا نزدیکانم تصور می‌کنم.
۳۲. در مورد راه‌های انتقام گرفتن از کسانی که مرا عصبانی کرده‌اند تا مدت‌ها بعد از وقوع آن رویداد، فکر می‌کنم.
۳۳. ترجیح می‌دهم که یک موضوع را تصدیق کنم تا اینکه راجع به آن بحث کنم.
۳۴. هرگز افرادی را که مرا ناراحت یا عصبانی کرده‌اند؛ فراموش نمی‌کنم؛ حتی در مورد چیزهای کوچک.
۳۵. به‌ندرت کاری می‌کنم که موجب رنجش یا شرمندگی دیگران شود.
۳۶. به سرعت از کوره در می‌روم.
۳۷. فکر می‌کنم دیگران احساساتشان را خیلی راحت نشان می‌دهند.
۳۸. برای من سخت است که افکار مربوط به چیزهایی که مرا در گذشته ناراحت کرده‌اند را از ذهنم خارج کنم.
۳۹. اکثراً هر کاری که انجام می‌دهم؛ دقیقاً سنجیده است.
۴۰. فکر می‌کنم هرگز نتوانم در مقابل اهانت دیگران بدون واکنش باشم.
۴۱. اغلب راجع به شرایطی خیالی‌یافی می‌کنم که در آن بتوانم از دیگران انتقام بگیرم.
۴۲. تصور می‌کنم که سفرهای طولانی خسته‌کننده است؛ فقط می‌خواهم که هر چه سریع‌تر به مقصد برسم.
۴۳. ابراز احساساتم منجر به احساس اضطراب و آسیب‌پذیری زیاد در من می‌شود.
۴۴. اگر دوستی چیزی از من امانت بگیرد و سپس آن را کثیف یا آسیب‌دیده بازگرداند، من معمولاً سکوت می‌کنم.
۴۵. نمی‌توانم برای چیزی منتظر بمانم.
۴۶. اگر چیزی ببینم که مرا مضطرب کند یا بترساند؛ تصویر آن تا مدت‌ها پس از آن در ذهنم باقی می‌ماند.
۴۷. من از گیر کردن پشت سر یک راننده کند متنفرم.
۴۸. اگر کسی به من توهین کند؛ سعی می‌کنم که تا حد ممکن ساکت بمانم.
۴۹. به نظر می‌رسد فکر کردن راجع به چیزهای ناراحت‌کننده، آن‌ها را زنده می‌کند؛ بنابراین سعی می‌کنم که آن‌ها را از ذهنم خارج کنم.
۵۰. معمولاً سعی می‌کنم ظاهراً آرام باشم اگرچه ممکن است؛ درونم، ناآرام باشد.
۵۱. اگر من در کاری شکست بخورم به سرعت بر آن غلبه می‌کنم.
۵۲. نمی‌توانم از ابراز احساساتم جلوگیری کنم؛ حتی وقتی که شایسته نباشد که احساسم را بروز دهم.
۵۳. اگر قرار باشد با کسی روبرو شوم؛ سعی نمی‌کنم از قبل در مورد آن خیلی زیاد فکر کنم.
۵۴. به جای اینکه فقط منتظر بمانم که چگونه امور به نتیجه می‌رسند؛ من به برنامه‌ریزی قبلی علاقه‌مند هستم.
۵۵. گاهی طوری برخورد می‌کنم که همراهانم را شرمند می‌کنم.
۵۶. گاهی درست نمی‌توانم احساساتم را کنترل کنم.

سبانه رفتاری کودک (CBCL) آخباخ نسخه والدین

بلی	بعضی مواقع	خیر	سؤالها
۲	۱	۰	۱. بچه گانه تر از سن خود رفتار می کند.
۲	۱	۰	۲. حساسیت (الرژی دارد) نوع حساسیت را توضیح دهید
۲	۱	۰	۳. زیاد جر و بحث می کند.
۲	۱	۰	۴. آسم یا تنگی نفس دارد.
۲	۱	۰	۵. اگر کودک یا نوجوان پسر است؛ می پرسیم " مثل دخترها رفتار می کند "
۲	۱	۰	۶. اگر کودک یا نوجوان دختر است؛ می پرسیم " مثل پسرها رفتار می کند "
۲	۱	۰	۷. بیرون از توالت مدفوع می کند. در هر مکانی آب دهانش را می اندازد (تف می کند)
۲	۱	۰	۸. مغرور است و از خودش تعریف می کند.
۲	۱	۰	۹. نمی تواند حواسش را جمع کند؛ نمی تواند توجهش را برای مدت طولانی نگه دارد.
۲	۱	۰	۱۰. بعضی فکرها را نمی تواند؛ از ذهنش خارج کند (فکر وسواسی)
۲	۱	۰	۱۱. نمی تواند آرام بنشیند؛ بی قرار است یا زیاد فعال است.
۲	۱	۰	۱۲. به بزرگسالان می چسبد؛ یا خیلی به آن ها وابسته است.
۲	۱	۰	۱۳. از تنهایی شکایت می کند.
۲	۱	۰	۱۴. گنج یا سردرگم به نظر می رسد.
۲	۱	۰	۱۵. زیاد گریه می کند.
۲	۱	۰	۱۶. با حیوان ها بی رحم است.
۲	۱	۰	۱۷. نسبت به دیگران بی رحم است؛ زورگو است و دیگران را آزار می دهد.
۲	۱	۰	۱۸. خیال پردازی می کند یا در افکار خودش غرق می شود.
۲	۱	۰	۱۹. عمداً به خودش صدمه می زند یا قصد از بین بردن خود را دارد.
۲	۱	۰	۲۰. دلش می خواهد به او زیاد توجه کنند.
۲	۱	۰	۲۱. وسایلش را خراب می کند.
۲	۱	۰	۲۲. وسایل متعلق به خانواده اش یا وسایل دیگران را خراب می کند.
۲	۱	۰	۲۳. در خانه نافرمانی می کند (حرف گوش نمی دهد).
۲	۱	۰	۲۴. در مدرسه نافرمانی می کند (حرف گوش نمی دهد).
۲	۱	۰	۲۵. خوب غذا نمی خورد.
۲	۱	۰	۲۶. با بچه های دیگر سازگاری ندارد.
۲	۱	۰	۲۷. از رفتار بد خود، پشیمان نمی شود.
۲	۱	۰	۲۸. حسود است.
۲	۱	۰	۲۹. قوانین و قواعد را در خانه، مدرسه و در جاهای دیگر نقض می کند.
۲	۱	۰	۳۰. از حیوانات، وضعیت ها، موقعیت ها یا بعضی جاهای خاص (غیر از مدرسه) می ترسد (توضیح دهید از چه می ترسد):
۲	۱	۰	۳۱. از رفتن به مدرسه می ترسد.
۲	۱	۰	۳۲. از اینکه فکر بدی به سرش بزند یا عمل بدی انجام دهد؛ می ترسد.
۲	۱	۰	۳۳. احساس می کند که باید از هر جهت بی عیب و نقص باشد.
۲	۱	۰	۳۴. احساس می کند که هیچ کس او را دوست ندارد.
۲	۱	۰	۳۵. احساس می کند دیگران دست نیافتنی هستند.
۲	۱	۰	۳۶. احساس بی ارزشی می کند؛ خودش را کمتر از آنچه هست می پندارد.
۲	۱	۰	۳۷. زیاد به خود صدمه می زند؛ مستعد آسیب دیدن است.
۲	۱	۰	۳۸. زیاد جنگ و دعوا می کند.
۲	۱	۰	۳۹. زیاد سر به سر دیگران می گذارد.
۲	۱	۰	۴۰. دور و بر بچه هایی می گردد که دردسر، درست می کنند.
۲	۱	۰	۴۱. صداهایی می شنود که وجود خارجی ندارند (دیگران قادر به شنیدن آن ها نیستند). توضیح دهید که؛
۲	۱	۰	۴۲. بدون فکر عمل می کند.
۲	۱	۰	۴۳. تنهایی را دوست دارد.
۲	۱	۰	۴۴. دروغ می گوید؛ حيله گری و تقلب می کند؛ دیگران را گول می زند.
۲	۱	۰	۴۵. عادت به ناخن جویدن دارد.

۴۶. زیاد حساس است؛ زود عصبی و هیجان زده می‌شود.
۴۷. حرکت‌ها و پرش‌های غیر ارادی در اندام بدن خود دارد. توضیح دهید:
۴۸. خواب‌های وحشتناک می‌بیند.
۴۹. بچه‌های دیگر او را دوست ندارند.
۵۰. بی‌بوست دارد.
۵۱. بسیار ترسوست و مضطرب می‌شود.
۵۲. احساس سرگیجه می‌کند.
۵۳. زیاد احساس گناه می‌کند.
۵۴. زیاد غذا می‌خورد (پر خور است).
۵۵. بیش از اندازه احساس خستگی می‌کند.
۵۶. اضافه وزن دارد.
۵۷. از مشکلات و ناراحتی‌های جسمی زیر در خود شکایت دارد (مشکلاتی که به نظر پزشکان جسمی نیست و علت عصبی دارد).
۵۸. درد در نقاط مختلف بدن
۵۹. سردرد
۶۰. حالت تهوع، احساس حال به هم خوردن
۶۱. ناراحتی چشمی (اگر با عینک برطرف نمی‌شود) توضیح دهید:
۶۲. جوش یا دیگر مشکلات پوستی
۶۳. دل درد یا دل پیچه
۶۴. استفراغ یا بالا آوردن
۶۵. سایر ناراحتی‌ها، قید گردد:
۶۶. بی دلیل با دیگران کتک کاری می‌کند.
۶۷. با بینی، پوست یا دیگر قسمت‌های بدنش ور می‌رود و آن‌ها را زخم می‌کند. توضیح دهید:
۶۸. با آلت تناسلی خود در حضور دیگران ور می‌رود و بازی می‌کند.
۶۹. با آلت تناسلی خود زیاد بازی می‌کند.
۷۰. در درس خواندن ضعیف است.
۷۱. دست و پا چلفتی است.
۷۲. ترجیح می‌دهد با بچه‌های بزرگ تر از خودش باشد.
۷۳. ترجیح می‌دهد با بچه‌های کوچک‌تر از خود باشد.
۷۴. از صحبت کردن با افراد غریبه خودداری می‌کند.
۷۵. خودش را مجبور به بعضی اعمال می‌بیند (اعمال وسواسی). توضیح دهید:
۷۶. از منزل فرار می‌کند.
۷۷. زیاد جیغ می‌کشد.
۷۸. مرموز و تودار است؛ مطالب را توی خودش نگه می‌دارد.
۷۹. چیزهایی را می‌بیند که وجود خارجی ندارند (دیگران قادر به دیدن آن‌ها نیستند). توضیح دهید:
۸۰. کمرو و خجالتی است.
۸۱. آتش افروزی می‌کند.
۸۲. مشکلات جنسی دارد. توضیح دهید:
۸۳. خودنمایی یا دل‌قک بازی می‌کند.
۸۴. بیش از حد ترسوست طوری که زهر ترک می‌شود.
۸۵. کمتر از بچه‌های دیگر می‌خوابد.
۸۶. در طول روز و یا شب بیشتر از دیگر بچه‌ها می‌خوابد. توضیح دهید:
۸۷. بی توجه است یا به راحتی حواسش پرت می‌شود.
۸۸. در صحبت کردن و در بیان کلمات مشکل دارد (مثلاً لکنت زبان دارد). توضیح دهید:
۸۹. بدون هدف به جایی خیره می‌شود.
۹۰. در منزل بدون اجازه وسایل را برمی‌دارد (دزدی می‌کند).
۹۱. خارج از منزل بدون اجازه وسایل را برمی‌دارد (دزدی می‌کند).
۹۲. چیزهایی را که احتیاج ندارد جمع می‌کند. توضیح دهید:
۹۳. رفتارهای عجیب و غریب دارد. توضیح دهید:

۲	۱	۰	۹۴. ایده‌های عجیب و غریب دارد. توضیح دهید:
۲	۱	۰	۹۵. کله شق و یک دنده، عیوس و زود رنج است.
۲	۱	۰	۹۶. در خلق و یا احساساتش تغییرات ناگهانی دارد.
۲	۱	۰	۹۷. زیاد قهر می‌کند و اخمو است.
۲	۱	۰	۹۸. بدگمان و شکاک است.
۲	۱	۰	۹۹. فحش می‌دهد یا در صحبت‌هایش، کلمات زشت و وقیحانه به کار می‌برد.
۲	۱	۰	۱۰۰. می‌گوید از زندگی سیر شده است و حرف‌های مایوس کننده می‌زند.
۲	۱	۰	۱۰۱. در خواب راه می‌رود یا صحبت می‌کند. توضیح دهید:
۲	۱	۰	۱۰۲. زیاد صحبت می‌کند.
۲	۱	۰	۱۰۳. دیگری را مسخره و اذیت می‌کند.
۲	۱	۰	۱۰۴. بد خلق یا تند مزاج است.
۲	۱	۰	۱۰۵. راجع به مسائل جنسی زیاد فکر می‌کند.
۲	۱	۰	۱۰۶. مردم را تهدید می‌کند.
۲	۱	۰	۱۰۷. انگشت شست خود را می‌مکد.
۲	۱	۰	۱۰۸. سیگار می‌کشد؛ یا توتون و تنباکو راهی جود یا بو می‌کشد.
۲	۱	۰	۱۰۹. در خواب رفتن مشکل دارد. توضیح دهید:
۲	۱	۰	۱۱۰. از مدرسه گریزان است و فرار می‌کند.
۲	۱	۰	۱۱۱. کم فعالیت و کم انرژی است.
۲	۱	۰	۱۱۲. غمگین، ناراحت و دل گرفته (افسرده) است.
۲	۱	۰	۱۱۳. بیش از حد پرسر و صدا است.
۲	۱	۰	۱۱۴. برای مقاصد غیر دارویی مواد مخدر مصرف می‌کند (به غیر از الکل و تنباکو). توضیح دهید:
۲	۱	۰	۱۱۵. از نظر اجتماعی ناهنجار است و دست به تخریب اموال عمومی می‌زند.
۲	۱	۰	۱۱۶. در روز شلوارش را خیس می‌کند.
۲	۱	۰	۱۱۷. شب ادراری دارد.
۲	۱	۰	۱۱۸. ناله می‌کند.
۲	۱	۰	۱۱۹. اگر کودک یا نوجوان پسر است "آرزو می‌کند؛ دختر باشد".
۲	۱	۰	۱۲۰. اگر کودک یا نوجوان دختر است "آرزو می‌کند؛ پسر باشد".
۲	۱	۰	۱۲۱. با دیگران ارتباط برقرار نمی‌کند؛ گوشه‌گیر است.
۲	۱	۰	۱۲۲. نگران است.

چنانچه کودک یا نوجوان مشکلات دیگری دارد که در فهرست بالا نیامده آن‌ها را بنویسید.

-۱
-۲
-۳

***

پرسشنامه والدگری آلاباما (نسخه کودکان)

ردیف	عبارات	۱	۲	۳	۴	همیشه
۱	صحبت‌های دوستانه‌ای با مادرتان دارید.	۱	۲	۳	۴	۵
۲	زمانی که کار خوبی انجام دهد؛ والدین‌تان شما را متوجه آن کار خوب می‌کنند.	۱	۲	۳	۴	۵
۳	مادرتان داوطلب کمک به فعالیت‌های خاصی که شما درگیر آن هستید می‌شود (مثلاً بازی، ورزش، فعالیت‌های گروه‌های مذهبی و ...)	۱	۲	۳	۴	۵
۴	والدین‌تان رفتار خوب شما را با جایزه و یا پاداش مورد تشویق قرار می‌دهند.	۱	۲	۳	۴	۵
۵	با مادرتان به بازی و تفریح می‌پردازید.	۱	۲	۳	۴	۵
۶	وقتی کار اشتباهی انجام می‌دهید؛ بدون آنکه تنبیه شوید با والدین‌تان صحبت می‌کنید.	۱	۲	۳	۴	۵
۷	مادرتان در مورد فعالیت‌های روزانه شما در مدرسه پرس و جو می‌کند.	۱	۲	۳	۴	۵
۸	مادرتان در انجام تکالیف مدرسه به شما کمک می‌کند.	۱	۲	۳	۴	۵

۵	۴	۳	۲	۱	وقتی کار خوبی انجام می‌دهید؛ والدین تان شما را تشویق می‌کنند.	۹
۵	۴	۳	۲	۱	مادرتان از شما در مورد برنامه‌ای که برای فردای آن روز دارید؛ پرس و جو می‌کند.	۱۰
۵	۴	۳	۲	۱	به خاطر رفتار خوبی که داشته‌اید؛ والدین تان به شما جایزه می‌دهند.	۱۱
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی کار خوبی انجام می‌دهید؛ والدین تان شما را به آغوش می‌کشند و یا می‌بوسند.	۱۲
۵	۴	۳	۲	۱	مادرتان در مورد دوستان تان با شما صحبت می‌کند.	۱۳
۵	۴	۳	۲	۱	شما در برنامه‌ریزی فعالیت‌های خانوادگی کمک می‌کنید.	۱۴
۵	۴	۳	۲	۱	مادرتان در جلسه اولیا و مربیان و یا دیگر جلسه‌های مدرسه شرکت می‌کند.	۱۵
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی در امور خانه کمک می‌کنید؛ والدین تان می‌گویند که از کار شما خشنود شده‌اند.	۱۶
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی کار اشتباهی می‌کنید؛ والدین تان به آرامی برایتان توضیح می‌دهند که چرا رفتارتان غلط است.	۱۷
۵	۴	۳	۲	۱	شکل و نوع تنبیهی که والدین تان برای شما به کار می‌برند؛ به وضعیت روحی آنان بستگی دارد.	۱۸
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی شما کار اشتباهی انجام می‌دهید؛ والدین تان محکم به پشت شما می‌زنند.	۱۹
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی شما رفتار اشتباهی انجام می‌دهید؛ مورد بی‌اعتنایی والدین تان قرار می‌گیرید.	۲۰
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی شما کار اشتباهی انجام می‌دهید؛ والدین تان به شما سیلی می‌زنند.	۲۱
۵	۴	۳	۲	۱	والدین تان امتیازات و یا پولی را که به شما داده‌اند به‌عنوان تنبیه از شما پس می‌گیرند.	۲۲
۵	۴	۳	۲	۱	والدین تان برای تنبیه شما، شما را به اتاقتان می‌فرستند.	۲۳
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی کار اشتباهی انجام می‌دهید؛ والدین تان شما را با کمر بند و یا دیگر اشیاء می‌زنند.	۲۴
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی شما کار اشتباهی انجام می‌دهید؛ والدین تان سر شما داد و فریاد می‌کنند.	۲۵
۵	۴	۳	۲	۱	والدین تان برای تنبیه شما از روش محروم کردن استفاده می‌کنند (به‌طور مثال شما را از انجام فعالیت مورد علاقه‌تان برای مدتی منع می‌کنند).	۲۶
۵	۴	۳	۲	۱	به‌عنوان تنبیه شما را وادار به انجام کارهای سخت می‌کنند.	۲۷
۵	۴	۳	۲	۱	صحبت‌های دوستانه‌ای با پدرتان دارید.	۲۸
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان داوطلب کمک به فعالیت‌های خاصی که شما درگیر آن هستید؛ می‌شود (مثلاً بازی، ورزش، فعالیت‌های گروه‌های مذهبی و ...).	۲۹
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان در مورد فعالیت‌های روزانه شما در مدرسه پرس و جو می‌کند.	۳۰
۵	۴	۳	۲	۱	با پدرتان به بازی و تفریح می‌پردازید.	۳۱
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان در انجام تکالیف مدرسه به شما کمک می‌کند.	۳۲
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان از شما در مورد برنامه‌ای که برای فردای آن روز دارید؛ پرس و جو می‌کند.	۳۳
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان در جلسه اولیا و مربیان و یا دیگر جلسه‌های مدرسه شرکت می‌کند.	۳۴
۵	۴	۳	۲	۱	مادرتان از شما در مورد برنامه‌ای که برای فردای آن روز دارید؛ پرس و جو می‌کند.	۳۵
۵	۴	۳	۲	۱	بدون آنکه ساعت بازگشت خود را مشخص کنید؛ از خانه خارج می‌شوید.	۳۶
۵	۴	۳	۲	۱	بعد از تاریک شدن هوا بیرون از خانه می‌مانید بدون آنکه بزرگ‌تری همراه شما باشد.	۳۷
۵	۴	۳	۲	۱	تلاش والدین تان برای وادار کردن شما به انجام کارها بیهوده است؛ چون آن‌ها می‌دانند این کار برایشان دشوار است.	۳۸
۵	۴	۳	۲	۱	مادرتان شما را به انجام کارهای خاصی وادار می‌کند.	۳۹
۵	۴	۳	۲	۱	پدرتان شما را به انجام کارهای خاصی وادار می‌کند.	۴۰
۵	۴	۳	۲	۱	والدین تان دوستان شما را نمی‌شناسند. (آن‌هایی که با شما هستند)	۴۱
۵	۴	۳	۲	۱	اگر بخواهید جایی بروید برای والدین تان یادداشت نمی‌گذارید تا بدانند که شما کجا رفته‌اید.	۴۲
۵	۴	۳	۲	۱	وقتی دیر به خانه می‌آید؛ والدین تان متوجه دیر آمدن شما نمی‌شوند.	۴۳
۵	۴	۳	۲	۱	والدین تان به شما نمی‌گویند که کجا می‌خواهند بروند.	۴۴
۵	۴	۳	۲	۱	شما با بیش از یک ساعت تأخیر از زمان تعیین شده‌ای که والدین تان منتظر تان هستند به خانه می‌آید.	۴۵